

OPŠTINA PLAV

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE

2025 – 2026

Decembar 2024. godine

SADRŽAJ

1. Uvod	2
1.1 Pojam mladih u društvu	2
1.2 Akcioni plan za mlade	4
2. Analiza stanja	6
2.1 Problemi s kojima se mladi susreću	12
3. Metodologija i cilj istraživanja	20
3.1 SWOT analiza	22
4. Finansijski izvještaj.....	25
5. Akcioni plan	26
6. Monitoring i evaluacija	36

1.1 Pojam mladih u društvu

Zakonom o mladima („Sl. list CG“, br. 025/19 od 30. 04. 2019, 027/19)¹, uređuje se način utvrđivanja i sprovođenja omladinske politike, kao i mjere i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju unapređivanja društvenog položaja mladih i stvaranja uslova za ostvarivanje potreba mladih u svim oblastima od interesa za njih. Mladi, u smislu Zakona o mladima, su lica od navršениh 15 do 30 godina života. Pojam mladih opisuje fazu života između djetinjstva i odraslog doba. Mladi su aktivni i ravnopravni učesnici u svim oblastima društvenog života koji u potpunosti razvijaju svoj potencijal i doprinose ličnom i društvenom razvoju i dobrobiti. Mladi imaju podršku društva, stvaraju bolje uslove za život i razvoj potencijala te aktivno doprinose opštem napretku društva. Svi mladi su jednaki i uživaju jednak položaj i jednaku pravnu zaštitu bez obzira na lična svojstva. Ne smije se praviti razlika ili nejednako postupanje prema mladima, posredno ili neposredno, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu: godina, rase, pola, nacionalne pripadnosti, vjerskog ubjeđenja, jezika, društvenog porijekla, imovinskog stanja, članstva u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama, psihičkog ili fizičkog nedostacima, zdravstvenog stanja, fizičkog izgleda, seksualne orijentacije, rodnog identiteta i drugog stvarnog, odnosno pretpostavljenog ličnog svojstva.

Članom 14 Zakona o mladima („Sl. list CG“, br. 025/19 i 027/19)² propisano je da je opština dužna da donese akcioni plan za mlade za najviše dvije godine, najkasnije do 31. decembra tekuće godine. Lokalni plan akcije za mlade sadrži analizu trenutne situacije (relevantnih subjekata i potreba mladih). U njemu su navedeni i prepoznati problemi, ciljevi i aktivnosti za rješavanje problema, nosioci aktivnosti, vremenski rok za realizaciju i indikatori (pokazatelji) uspješnosti realizacije svih aktivnosti navedenih u Strateškom planu za period 2024-2025³.

¹ Preuzeto sa: <https://www.gov.me/dokumenta/20ccbaca-824b-4c77-aa58-2192e61966d3>

² Ibid

³ Preuzeto sa: <https://wapi.gov.me/download/39455290-1805-4bcf-ad89-4833d22>

Sudeći po zvaničnim procjenama, broj mladih u Crnoj Gori je u konstantnom opadanju, kao i udio osoba ženskog pola u ukupnoj populaciji mladih. Naime, po popisu (2011)⁴ 141 869 mladih, uzrasta od 15 do 30 godina, čini 22,88% ukupnog stanovništva Crne Gore (620 029). Udio ove starosne grupe u Crnoj Gori (132 702 mladih od 15-29 što iznosi 21,4%) je veći od onog u Evropskoj uniji, gdje mladi od 15 do 29 godina čine 17% stanovništva (2019). Takođe, od ukupnog broja stanovnika Crne Gore, 85 464 odnosno 13,78% su adolescenti uzrasta od 10 do 19 godina, a starijih adolescenata od 15-19 koji su i u kategoriji mladih je 44 093, odnosno 7,11%. Mladih žena je 69 070, odnosno 48,68%. Po godišnjim procjenama MONSTAT-a broj stanovnika za 2022. godinu za uzrast 15-29 godina (ne uključuje mlade sa navršениh 30 godina) iznosi 116 011 od ukupno procjenjenih 617 863 stanovnika. Po procjeni, ukupan broj stanovnika blago opada (-0.35%), dok je pad značajan u kategoriji mladih 15-29 godina, i iznosi čak -12,57% u odnosu na 2011. godinu kada je bilo 132 702 mladih tog uzrasta. Po zadnjem popisu (2023.) Crna Gora ima 623 633 stanovnika, od toga je 49,2 muškog pola a 50,8 ženskog (opština Plav ima 52,56% muškog i 47,44% ženskog pola od 9 050 stanovnika). Prosječna demografska starost stanovništva na nivou države je 39.7 a na nivou opštine Plav 39,3 godine. Mladi na novou države čine 108 758 stanovnika (15-29) ili oko 17% a u opštini Plav 1698 stanovnika (15-29) ili oko 18%⁵. Mladi Plava čine tek 2,07% od ukupne mlade populacije Crne Gore.

U svakom društvu, mladost je specifičan, izazovan, ali ne i lak period života. Posebno kada se brojne promjene u fizičkom, psihološkom i socijalnom razvoju podudaraju sa dramatičnim promjenama u društvenoj realnosti. Život mladih u Crnoj Gori danas, u odnosu na period mladalaštva njihovih roditelja, veoma se razlikuje i teško je uočiti one tipične generacijske događaje i iskustva, koja se, u stabilnijim društvenim periodima, obično prenose i ponavljaju, o kojima se priča sa onim neizbježnim zaključkom da je “svaka mladost ista”.

I odrasli i mladi u Crnoj Gori danas se suočavaju sa problemima i izazovima koji zahtijevaju nove stavove i vještine, spremnost za stalno učenje i mijenjanje i racionalniji pristup životu. Promjene o kojima govorimo ne znače raskid sa prošlošću ili njeno zaboravljanje. Naprotiv, umijeće da koristimo najbolja iskustva naše skorašnje ili dalje prošlosti osnovni je uslov kreiranja jasne vizije - kuda i kako

⁴ MONSTAT, <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=322&pageid=322>

⁵ MONSTAT, <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1992&pageid=1992>

dalje, do kojih ciljeva. Dugoročni razvoj naše zemlje zavisi, u velikom stepenu, od uslova u kojima će živjeti mladi ljudi. Njihovo povjerenje u budućnost i spremnost da žive i rade ovdje može se graditi samo na sposobnosti mladih da utiču na sopstveni život i na život društva. Mehanizmi za stvaranje većeg prostora i mogućnosti za takve uticaje su učešće, snaženje i uključivanje mladih u društvene procese. Zato je bilo neophodno krenuti korak dalje i razviti sistemski i koherentan pristup društva potrebama mladih, jer dostizanje socijalne zrelosti ne zavisi samo od mladih, nego i od sveopštih mogućnosti koje im društvo pruža kako bi dostigli socijalnu zrelost.

1.2 Akcioni plan za mlade

Prema Zakonu o Mladima (Član 14)⁶, Opština je dužna da donese Lokalni akcioni plan za mlade, za period od najviše dvije godine, koji sadrži mjere i aktivnosti omladinske politike na lokalnom nivou, radi ostvarivanja interesa i potreba mladih. Opština je dužna da nacrt lokalnog akcionog plana za mlade dostavi Ministarstvu, radi davanja mišljenja o njegovoj usaglašenosti sa Strategijom za mlade (Strategija) (najkasnije do 31. oktobra tekuće godine), kao i da godišnji izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za mlade dostavi Ministarstvu (najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu). Glavni instrument lokalne omladinske politike jesu opštinske Strategije za mlade, kako ih Zakon o mladima definiše, ili Lokalni planovi akcije za mlade. Prema Zakonu o mladima, za ostvarivanje omladinske politike pored nacionalne strategije donose se i opštinske strategije za mlade. Njima se utvrđuju ciljevi, mjere i aktivnosti omladinske politike na opštinskom nivou, radi ostvarivanja interesa mladih. Opštinsku strategiju donosi nadležni organ lokalne samouprave, u skladu sa Strategijom, za period od četiri godine. Nadležni organ donosi i godišnji plan ostvarivanja opštinske strategije.

⁶ Preuzeto sa: <https://www.gov.me/dokumenta/20ccbaca-824b-4c77-aa58-2192e61966d3>

Opština Plav ovaj Lokalni akcioni plan donosi na period od dvije godine u skladu sa principima planiranja. Predsjednik opštine Plav, na osnovu člana 90 stav 1 tačke 3 i 18 i člana 94 stav 1 i stav 6 Statuta opštine Plav, Rješenjem br., 031 - 1458 od 29. 11. 2024. godine formirao je Radnu grupu za izradu Lokalnog akcionog plana, u sastavu:

1. Canović Fikret – koordinator
2. Talević Irma – član
3. Šabotić Adela – član
4. Otašević Jelena – član
5. Gutić Redžep - član

Izrada ovog dokumenta bazirala se na analizi i evaluaciji prethodnog Nacionalnog plana akcije za mlade i Lokalnog akcioni plan za mlade 2024 (LAP) Opštine Plav, koja je ukazala na osnovne pravce kojima treba ići da bi se problemi izbjegli i rješavali. Iako je teško odgovoriti na sve izazove sa kojima se mladi susrijeću, opštinskom strategijom će se pokušati definisati prioritetni ciljevi koji su u skladu sa nacionalnim ključnim ishodima, a isto tako saradnjom svih aktera uključenih u proces izrade ovog dokumenta, pokušaće se ojačati institucionalni okvir, te će briga o mladima i za mlade biti pitanje holističkog pristupa, kojim je predviđena multisektorska i multiresorna saradnja aktera omladinske politike. U skladu sa zakonskim odredbama, opštinskim propisima, Opština Plav pristupila je donošenju navedenog dokumenta⁷ kojim su obuhvaćene različite oblasti i to: obrazovanje, aktivnost i učešće mladih u zajednici društva, zapošljavanje, informisanost mladih, njihove potrebe i drugo. U samom dokumentu obuhvaćene su i prikazane realne situacije i potrebe sa kojima se suočavaju mladi u našoj opštini. Osim toga, lokalnim akcionim planom uspostavljena je težnja ka postavljanju realnih ciljeva i sprovođenja neophodnih aktivnosti za njihovo ostvarivanje, kroz zajedničku saradnju sa relevantnim institucijama, nevladinim organizacijama, udruženjima i svim zainteresovanim subjektima koji mogu dovesti do realizacije postavljenih ciljeva u predviđenim vremenskim periodima.

⁷ Vidjeti: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.plav.me/tacka-custom/tacka-media/Odluka-2.pdf>

Lokalni akcioni plan za mlade predstavlja razvojni dokument kojim se sprovodi briga o mladima u cilju poboljšanja položaja mladih na lokalnom nivou. Ovaj dokument utvrđuje cjelovitu i usklađenu politiku prema mladima i radni plan zadataka u sprovođenju akcionog plana. U interesu mladih je da sve jedinice lokalne samouprave, institucije, sva udruženja građana i ostali subjekti društvene zajednice međusobnom saradnjom i zajedničkim djelovanjem doprinesu postizanju zajedničkih ciljeva. LAP pokriva sljedeće oblasti: olakšan pristup tržištu rada i sticanje zapošljenja, pristup kvalitetnom obrazovanju, aktivnosti motivisanja i učestvovanja u procesima donošenja odluka razvoja zajednice, kreiranje politika i njihovo sprovođenje, zdravlje mladih i adekvatan pristup sistemu podrške za tranziciju u odraslo doba, pristup kulturnim i medijskim sadržajima, pravni okvir za sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou... Prilikom izrade LAP-a vodilo se računa da sve planirane aktivnosti iz navedenih oblasti budu realne i sa mogućnošću realizacije u planiranim vremenskim okvirima. U planu koji se odnosi na 2025./26. godinu ostaju neke od nerealizovanih aktivnosti iz prethodnog perioda kao i neke koje smo realizovali, a smatramo da su bitne da se kontinuirano sprovode, te nove aktivnosti koje su nastale kao ideje zajedničkim radom Lokalne samouprave, mladih, članova Radne grupe, sugestija NVO i građana.

2. ANALIZA STANJA

Lokalni akcioni plan za mlade 2025

U okviru Nacionalne strategije za mlade, princip decentralizacije je predstavljen kao model koji će omogućiti sprovođenje nacionalnih ciljeva ali u skladu sa specifičnim potrebama mladih u svakoj lokalnoj zajednici. Kako bi se ciljevi, sadržani u Nacionalnoj strategiji za mlade, uspješno sprovodili na lokalnom nivou, neophodno je stvoriti određene preduslove, odnosno instrumente koji će omogućiti sprovođenje Nacionalne strategije za mlade: formirati kancelarije za mlade na opštinskom nivou (uz imenovanje lokalnih

koordinatora) i formiranje savjeta za mlade. Strategija za mlade 2023-2027 ima za cilj pružanje odgovarajuće podrške i podsticaja mladima da budu kreatori društvenog ambijenta u kojem ostvaruju svoja prava i ispunjavaju svoj puni potencijal⁸.

Strategija jasno prepoznaje mlade kao značajan resurs i faktor našeg društva, te predviđa uspostavljanje mehanizama i pristupa omladinskoj politici koji će omogućiti da se ostvare njihova prava, uvažavaju iskustva, stavovi i glas mladih, cijeni njihov doprinos i podrže njihove inicijative.

Vodeći računa o osnovnim načelima i principima, i uzimajući u obzir prethodne rezultate, naučene lekcije, rezultate evaluacije, istraživanja među mladima i ono što su mladi istakli tokom procesa dizajna strategije, odnosno na osnovu najnovijih dokaza i informacija o potrebama mladih - novi četvorogodišnji dokument obuhvata četiri operativne oblasti, koje su komplementarne i odgovaraju identifikovanim izazovima sa kojima se mladi suočavaju u njihovim razvojnim potrebama. One predviđaju mjere i aktivnosti koje će doprinijeti ostvarivanju postavljenih ciljeva u odnosu na identifikovane izazove, a u skladu sa strateškim i operativnim ciljevima. Na osnovu identifikovanog ključnog problema, uzroka i posljedica, a u skladu sa identifikovanim i prioritizovanim izazovima, Strategijom za mlade su definisana četiri operativna cilja i propratne mjere koje je potrebno ostvariti tokom perioda trajanja Strategije, i to:

1. Razvoj održivog sistema usluga za podršku mladima u procesu njihove tranzicije u odraslo doba;
2. Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni/e u kreiranje i sprovođenje javnih politika;
3. Unapređenje položaja mladih, kroz međuresorni pristup;
4. Unapređenje normativno-institucionalnog okvira za sprovođenje omladinske politike⁹.

Implementacija Strategije predviđa zajedničke napore svih identifikovanih aktera, kako iz javnog, civilnog i privatnog sektora, tako i samih mladih. Uz Strategiju se predstavlja i dvogodišnji Nacionalni plan akcije za mlade, za period 2023-2024, nakon čega se očekuje izrada novog plana koji će identifikovati ključne aktivnosti za naredni period. Lokalni plan za mlade omogućava zajednici da identifikuje i prilagodi se specifičnim potrebama mladih ljudi na lokalnom nivou.

⁸ Preuzeto sa: <https://www.gov.me/dokumenta/c27c88df-e903-422d-b789-379490c307cf>

⁹ Ibid

LAP definiše sljedeće operativne ciljeve na lokalnom nivou:

- Mladi su dobrog zdravlja, bezbjedni i imaju obezbjeđen pristup adekvatnom sistemu podrške za prelazak u odraslo doba.
- Mladi su aktivni, motivisani i proaktivno učestvuju u procesima donošenja odluka, razvoju zajednice i u kreiranju i sprovođenju politika.
- Mladi su ekonomski i socijalno ostvareni kroz olakšan pristup tržištu rada, kvalitetnom obrazovanju kao i kulturnim sadržajima kao konzumentima i kreatorima istih
- Uspostavljen je efikasan normativni i institucionalni okvir za sprovođenje omladinske politike.

Stoga, tokom cijelog procesa izrade LAP-a za mlade trebalo bi da imamo u vidu da je za ostvarivanje postavljenog cilja najvažnija ona faza koja nastaje nakon izrade LAP-a. Najvažnija je realizacija, tj. konkretizacija predviđenih aktivnosti. Da bi do toga došlo, neophodno je da radimo na lobiranju i promociji aktivnosti predviđenih u LAP-u. Sa jedne strane, na taj način će to biti „pritisak“ na one od kojih zavisi realizacija aktivnosti definisanih LAP-om, sa druge strane, to će biti uticaj na one koji rade na izradi drugih akcionih planova i strategija na nacionalnom ili lokalnom nivou da kao jedan od svojih ciljeva/prioriteta postave zadovoljavanje potreba mladih i unapređenje kvaliteta njihovog života.

U Crnoj Gori je prvi put zakonski definisan pristup omladinskoj politici usvajanjem Zakona o mladima 2016. godine. Tokom 2019. godine, ovaj Zakon je proširen dopunama i izmjenama, koje su najviše uticale na osnivanje omladinskih servisa od strane države i drugih aktera, prepoznavanje reprezentativnog saveza mladih na nacionalnom nivou, kao i na kreiranje propratnih strateških rješenja na lokalnom nivou radi koordinisanog pristupa implementaciji omladinske politike na nacionalnom i lokalnom nivou. Tako se, na primjer, omladinska politika, prema Zakonu o mladima (član 3)¹⁰ definiše kao skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove. Novi zakonski okvir u oblasti omladinske politike po prvi put u Crnoj Gori definiše i omladinski rad (Član 4), koji predstavlja aktivnosti koje se realizuju u saradnji¹¹

¹⁰ Preuzeto sa: <https://www.gov.me/dokumenta/20ccbaca-824b-4c77-aa58-2192e61966d3>

¹¹ Ibid

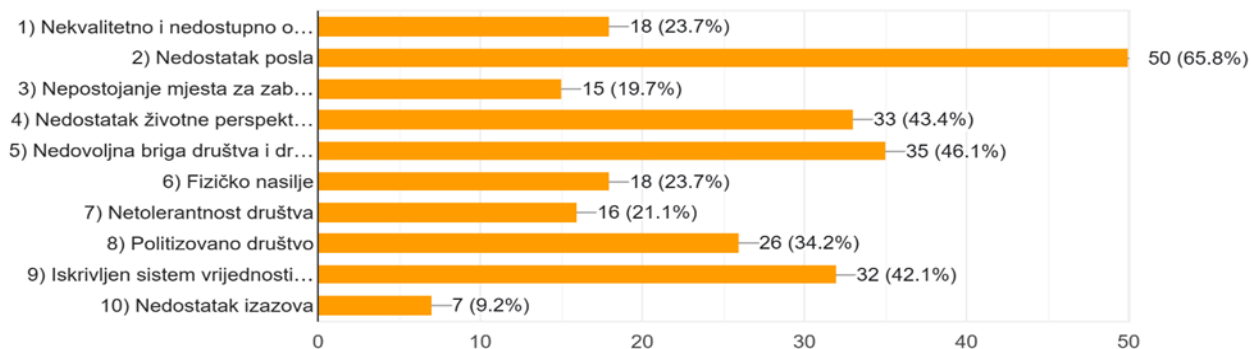
sa mladima i za mlade sa ciljem njihovog osamostaljivanja i prelaska u odraslo doba, učenja, ličnog i društvenog razvoja, u skladu sa njihovim potrebama i mogućnostima, a zasnivaju se na metodama neformalnog obrazovanja.

Crna Gora je u julu 2021. godine usvojila *Deklaraciju Zapadnog Balkana* o obezbjeđivanju održive integracije mladih (15-29) na tržištu rada i obavezala se da će preduzeti konkretne korake za postepeno uvođenje i implementaciju *Garancije za mlade*, u skladu sa principima politike i pristupima navedenim u Preporuci Savjeta pod nazivom *Most do poslova – Jačanje garancije za mlade* (2020). Godine 2024. je donešen Plan za implementaciju Garancije za mlade. Doista je trebalo mnogo vremena da zaživi ovaj prijekat, makar i u najavi za 2025. godinu po navođenju aktuelne ministrice rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Garancija za mlade u Crnoj Gori biće operacionalizovana kroz partnerstvo između Ministarstva rada i socijalnog staranja (koordinator Programa), Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (glavnog implementacionog partnera), Ministarstva prosvjete (odgovornog za fazu rane intervencije), Ministarstva sporta i mladih i organizacija civilnog društva (odgovornog za prokativno djelovanje), lokalnih samouprava (odgovornih za implementaciju na terenu), socijalnih partnera i drugih državnih institucija koje već sprovode intervencije usmjerene na mlade (Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Unija poslodavaca, sindikati, itd.). Radi se o pilot projektu za sada u tri odabrane opštine: Bijelo Polje, Nikšić i Ulcinj a cilj je da mladi koji završe formalno obrazovanje ili postanu nezaposleni u roku od 4 mjeseca dobiju kvalitetnu ponudu za zapošljenjem, pripravništvom ili daljom edukacijom odnosno obukom. Ukoliko se pokaže održivim, projekat će neizmjereno pomoći u rješavanju gorućeg problema i prvog na listi prioriteta koji mladi navode generalno ali i u našim ispitivanjima kako je i predočeno u doljenavedenom pitanju upućenom mladima u Plavu, prikazano kroz dijagrame.

Dijagram 1¹²

59. Prema Vašem mišljenju, sa kojim problemima se mladi u vašoj lokalnoj zajednici najčešće susreću (markiraj maksimalno pet problema?)

76 responses

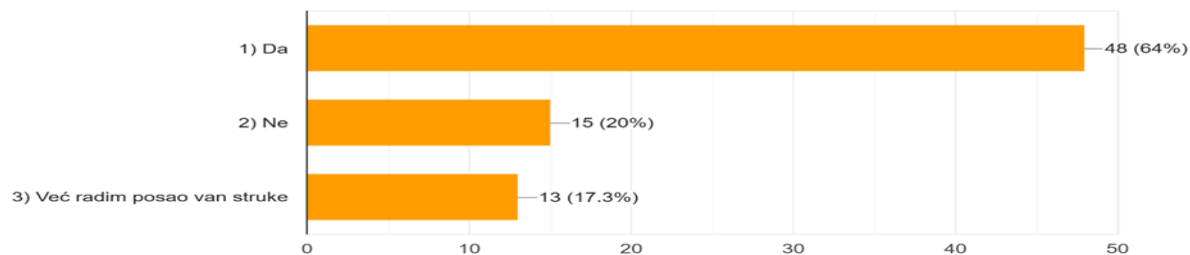
Nezaposlenost je i najčešći faktor nezadovoljstva, kako mladi navode, a samim tim vjerovatno i osjećaja manje sreće i samopuzdanja. Ali primjetna je, što je pozitivno, zainteresovanost za prekvalifikacije kao i poslove mimo struke dok se ne pronade odgovarajući posao. Da li je to tako i u praksi pitanje je za analizu, ako se uzme u obzir da se uvozi velika radna snaga a gotovo nemoguće je doći do radne snage u našoj populaciji za većinu poslova posebno nekvalifikovanih. Na ZZZCG PJ Plav je registrovano 407 mladih aktivnih potraživača posla.

¹² Dijagrami od 1-7 su preuzeti iz Upitnika za mlade u Plavu 2024. kreiranog za potrebe LAP-a

Dijagram 2

48. Da li ste spremni da radite druge poslove dok ne nađete posao u struci?

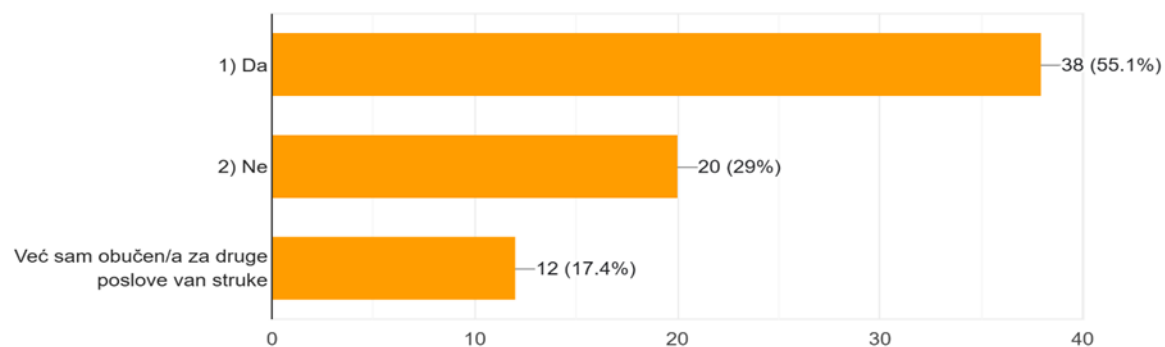
75 responses

Dijagram 3

49. Ukoliko imate profesionalno zanimanje ali ste bez posla, da li biste bili spremni za prekvalifikaciju i obuku za drugo zanimanje?

69 responses

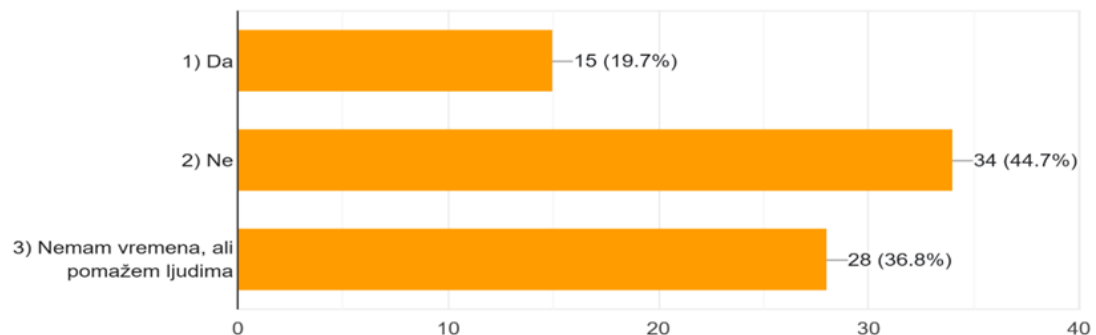

Slična je situacija kada je i u pitanju društveni aktivizam i uključivanje mladih u javne politike, gdje uglavnom krivicu svode na vlast, institucije itd. kako nedovoljno rade za dobrobit mladih i da su oni nemoćni a njihov glas se slabo čuje. Odgovor onih koji se bave mladima bi bio upravo nešto suprotno tome što mladi navode. Za njih, mladi su nezainteresovani, pasivni, nemotivirani...¹³ Opservativno, ali i kroz komunikaciju s mladima i u našem društvu je vrlo slična situacija. Dodatno otežavajuća okolnost je nepostojanje NVO niti volonterskih klubova koji se bave mladima i koji bi animirali mlade i uključivali u svoje programe. Možda, pored pasivnosti mladih, to je još jedan dodatni razlog neuključenosti mladih u volonterski rad kako se percipira iz komunikacije s njima, za razliku od odgovora koje smo dobili na lokalnom Upitniku gdje je situacija prikazana skoro pa zadovoljavajuće.

Dijagram 4

31. Bavite li se volonterskim radom?

76 responses

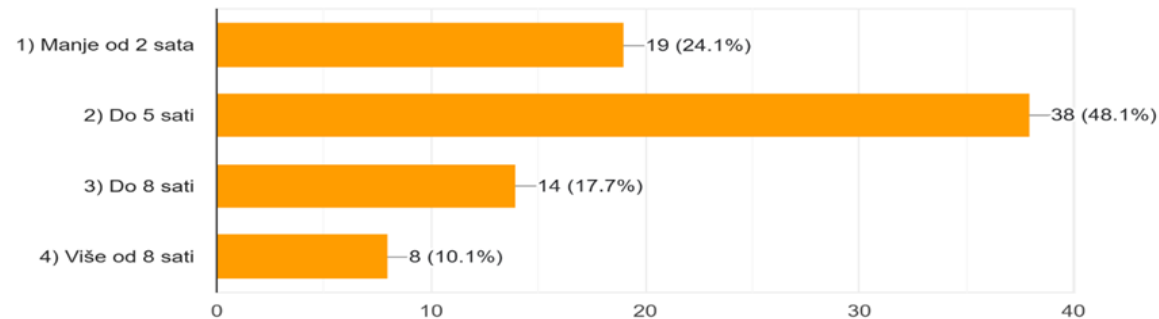

¹³ Istraživanje i procjena lokalnih politika koje se odnose na mlade i potrebe mladih u 15 lokalnih samouprava: Analiza kvantitativnog istraživanja po polu, Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu, UNDP, <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/Analiza%20po%20polu.pdf>

Dijagram 5

28. Slobodnog vremena u toku dana imate:

79 responses

Volontiranje povećava društvenost, jača veze između prijatelja, porodice i kolega. Ljudi postaju bliskiji, grade snažnije veze sa drugim ljudima u svakodnevnim životnim situacijama. Stalna društvena interakcija unaprjeđuje mentalno i fizičko zdravlje, kao i imuni sistem, jača moždane funkcije, razvija emocionalnu stabilnost i smanjuje rizik od depresije i anksioznosti¹⁴, što svakako predstavlja i više nego dovoljno razloga da se bavimo volonterskim radom. Online volontiranje otklanja barijere za aktivizam, te time ohrabruje, podržava i inspiriše ljude da budu solidarni i svojim specifičnim znanjem, iskustvom i veštinama doprinesu razvoju društva, naročito u odgovoru na krizne situacije. Najnovija statistika ukazuje da samo 3.9% mladih trenutno volontira, dok 68% mladih nikad nije volontiralo¹⁵. Tako smo uočili da se pitanjem volonterizma treba što više pozabaviti u ovom LAP-u te smo izdvojili niz aktivnosti.

¹⁴ Preuzeto sa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/living-mild-cognitive-impairment/201606/the-health-benefits-socializing>

¹⁵ DeFacto Consultancy (2023) „Analiza potreba mladih - prilog razvoju Strategije za mlade 2023-2027”, uz podršku UNICEF-a i Ministarstva sporta i mladih/

Mladi u Crnoj Gori su, u današnjim globalnim EU uslovima, uglavnom nezadovoljni svojim položajem, nemaju sve potrebne uslove da razvijaju sopstvene kapacitete, da se osamostaljuju i razvijaju, da doprinose i učestvuju u razvoju društva, a njihova prava i slobode nisu u potpunosti poštovani. Nema dovoljno vannastavnih sadržaja, pa veliki broj djece i mladih ostane uskraćen za dodatne mogućnosti za razvoj. Mladi uglavnom imaju pesimističnu sliku o društvu u kojem žive, a mlade društvo opisuju kao nezainteresovane i nedovoljno motivisane, ali to smatraju „greškom” cijele sredine i posljedicom malog broja prilika koje se otvaraju za mlade. Dodatno, škole i nastavni kadar preko kojih se učenici uglavnom informišu o mogućnostima za neformalnim obrazovanjem i aktivnostima koje nudi nevladin sektor, često sami biraju mlade ljude koji će učestvovati u ovim aktivnostima (što rezultira stalnim uključivanjem istih mladih), a informacije o ovim prilikama se ne dijele svim učenicima, čime se onemogućava da svi imaju pristup prilikama za lični razvoj.

Kako bi se adresirao ovaj problem, analizom je dalje utvrđeno da je strateški potrebno djelovati u četiri pravca:

- (1) razvoj usluga za mlade kao podrška tranziciji u odraslo doba;
- (2) unaprjeđenje aktivizma mladih i učešća mladih u donošenju odluka;
- (3) razvoj efikasnog međuresornog doprinosa poboljšanju položaja mladih; te
- (4) unaprjeđenje normativno-institucionalnog okvira¹⁶.

Istovremeno, rodna ravnopravnost i digitalizacija su postavljene kao horizontalne teme koje se u svim oblastima uzimaju u obzir prilikom definisanja mjera i aktivnosti.

Detektuje se i slaba raznovrsnost ponude neformalnog obrazovanja, odnosno potreba za više fokusa na praktičnim znanjima i vještinama i na razvoju kompetencija za samostalan život. Komplementarnost formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja predstavlja najefikasniji način da se mladima pruži kvalitetan obrazovni okvir koji podrazumijeva koncept „funkcionalne pismenosti“ – sposobnost

¹⁶ Preuzeto sa: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://strategijazamlade.me/2023-2027/download/SZM_2023-2027_CG.pdf

učenika da primijene znanje i vještine, da efikasno analiziraju, promišljaju i komuniciraju dok rješavaju probleme u različitim situacijama; te, koncept cjeloživotnog učenja – razvoj motivacije za učenjem kod učenika svih generacija a zatim i kroz profesiju tokom života. Uzimajući u obzir da se sektor obrazovanja, a prije svega Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo i Centar za stručno obrazovanje već direktno bave obrazovanjem mladih, Strategija predviđa jedan dio konkretnih mjera koje se tiču primarno neformalnog obrazovanja (Podrška razvoju neformalnog učenja i unapređenje mehanizama verifikovanja neformalno i informalno stečenih znanja itd.)¹⁷.

Aktivna demokratizacija crnogorskog društva, nužno podrazumijeva postojanje aktivne građanske participacije. Građanska participacija predstavlja učešće građana u donošenju odluka. Međutim, participacija predstavlja širi konstrukt ne samo učešća u donošenju odluka, nego i učešća u kreiranju rješenja, iniciranja rješenja, učešće u svim fazama aktivnog donošenja odluke i na kraju aktivnog odlučivanja. Upravo je aktivizam mladih način sudjelovanja o kojem je ovdje riječ, gdje aktivizam znači pozitivnu aktivnost individue ili grupe koja je usmjerena zajedničkom cilju, a utiče na širi proces društvene promjene, za bolje društvo, mir, jednakost i pravdu. Uloga civilnog društva, uključujući i inicijative mladih, presudna je za razvoj i razradu alata i mehanizama za konkretne aktivnosti koje vode promjeni, što znači da mladi ljudi mogu biti osnaženi za poboljšanje vlastitih životnih uslova, samoedukaciju, edukaciju drugih i konačno reformu i transformaciju sistema u kojem žive. Aktivizam mladih u zajednici osnažuje mlade ljude da postanu građani koji su spremni, vješti i svjesni svoje odgovornosti, snage i moći da utiču na društvo kojeg su dio. Međutim, Zakon o volonterskom radu („Sl. list CG“ br. 26/10, 31/10, 14/12 i 48/15) suprotno svojoj namjeni, umjesto da doprinese razvoju kulture volontiranja u Crnoj Gori, u velikoj mjeri predstavlja prepreku za njegov dalji razvoj (kao što je recimo starosno ograničenje ili potrebno ovlaštenje u volontiranju kod maloljetnih lica, slabo vrednovanje volonterskog rada i nepriznavanje u formalnom smislu i edukaciji)...

U nastavku su navedeni neki od jasno uočenih problema:

- Nепрепознавање здравог стила живота као друштвено прихватљивог понашања; распроштранјеност штетних облика понашања по здравље младих и недovolјно развијене животне вјештине у свим фазамa одрастанја.

¹⁷ Preuzeto sa: <https://www.gov.me/dokumenta/d3484a04-bbf7-468a-8b41-4b55f86450c7>

- Ne postoje standardi kvaliteta omladinskog rada koji bi se odnosio na sve subjekte koji ga realizuju (omladinske servise, omladinske klubove, NVO, ostale subjekte).
- Nije prepoznato zanimanje/profesija omladinskih radnika.
- Nedostaju kapaciteti za bavljenje omladinskim radom unutar sistema usluga i servisa za mlade.¹⁸

Građanska participacija predstavlja učešće građana u iniciranju i kreiranju rješenja i donošenju odluka o pitanjima od značaja. S druge strane, omladinska participacija predstavlja aktivno učešće mladih u rješavanju za njih relevantnih pitanja. Taj angažman ostvaruje se kroz rad u političkim partijama, organizacijama civilnog društva, samostalnim omladinskim udruženjima ili kroz neki drugi oblik formalnog ili nefomalnog građanskog udruženja ili putem volonterskog rada.

Mladi u Crnoj Gori nijesu motivisani da se aktivno uključe u život društva, nijesu organizovani i nemaju dovoljno povjerenja u društveno-političke institucije. S druge strane, društvo nema dovoljno povjerenja u mlade ljude.

Nemotivisanost mladih naročito dolazi do izražaja u mjestima u kojima žive, odnosno na lokalnom nivou. Lokalna samouprava obuhvata pravo građana sa područja određene opštine i organa lokalne samouprave da, u granicama utvrđenim zakonom, uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima na osnovu sopstvene odgovornosti. Ovo takođe daje mogućnosti mladima i organizacijama civilnog sektora da predlažu i kreiraju ukupni razvoj i napredak lokalne zajednice. Opštine su obavezne da stvaraju uslove, podstiču i pomažu učešće stanovništva u ostvarivanju lokalne samouprave, putem različitih oblika učešća u izjašnjavanju i odlučivanju o poslovima od zajedničkog interesa u cilju zadovoljavanja kulturnih, sportskih, obrazovnih, zdravstvenih, informativnih, potreba iz oblasti rada i zapošljavanja i drugih. Na osnovu principa decentralizacije, mladi na lokalnom nivou mogu, posredstvom nevladinih organizacija i angažmana u njima, da uzmu učešće u kreiranju i realizaciji inovativnih projekata i aktivnosti, u saradnji sa organima opština i uz njihovu finansijsku podršku. Institucije mlade ljude uglavnom doživljavaju kao pasivne, nezainteresovane, koji se ne pojavljuju na aktivnostima organizovanim za njih, nespremlne da se uključe... S druge strane, mladi kažu da nemaju dovoljno informacija o mogućnostima da učestvuju u aktivnostima i procesima donošenja odluka. Kao 3 najbitnija interesovanja mladih, većina anketiranih ističe: sticanje

¹⁸ Strategija za mlade 2023-2027, Preuzeto sa: <chrome-extension://efaidnbmnmbpcjpcglclefindmkaj/https://strategijazamlade.me/2023-2027/download/StrategijaZaMladePoglavlje1.pdf>

obrazovanja (formalnog i rjeđe neformalnog), zatim sticanje finansijske sigurnosti i dobre zarade (kroz stalno ili privremeno zapošljenje), kao i odlazak u inostranstvo.

Novim zakonskim rješenjima je neophodno omogućiti prepoznavanje omladinskog rada i obezbjeđivanje adekvatne podrške njegovom ravnomjernom razvoju u Crnoj Gori, kao i omogućiti uslove za razvoj kvaliteta omladinskog rada i neformalnog obrazovanja mladih.

Ambicije i ideje postoje za ostvarivanje ciljeva i zadovoljstvo bi bilo ostvariti bar neke od njih:

- Razvijati znanje i vještine mladih o zdravim stilovima života
- Edukovati mlade o štetnosti upotrebe psihoaktivnih supstanci
- Podsticati programe unapređenja i zaštite mentalnog zdravlja
- Podsticati kvalitetno provođenje slobodnog vremena ispunjenog kulturnim sadržajima
- Razvijati programe edukacije mladih za sticanje vještina i znanja za učešće u društvu i volontiranju
- Obezbijediti uslove za razvoj kompetencija
- Suzbijati vršnjačko nasilje i unaprijediti bezbjednost
- Podsticati učešće u očuvanju životne sredine
- Organizovanje obuka mladih na temu preduzetništva
- Finansijska podrška razvoju preduzetništva mladih (konkurs za najuspješnije i najpotpunije preduzetničke ideje)
- Razviti internetsku platformu za savjetovanje o karijeri za mlade preko društvenih mreža Facebook i Instagram
- Sprovođenje programa neformalnog učenja za mlade (organizovanje seminara, obuka, razmjena mladih i sl.)
- Sprovođenje edukativnih radionica za mlade i roditelje na temu vršnjačkog nasilja i online nasilja
- Psihološko savjetovalište za mlade sa ciljem prevencije i očuvanja mentalnog zdravlja mladih¹⁹

¹⁹ Procjenjuje se da u svijetu više od jednog adolescenta od njih sedam, u dobi 10–19 godina, živi s dijagnostikovanim mentalnim poremećajem. Skoro 46.000 adolescenata izvrši samoubistvo svake godine, što je među prvih pet uzroka smrti u ovoj starosnoj grupi. U većini zemalja, i razvijenih i nerazvijenih, mentalno zdravlje i psihosocijalna podrška su stigmatizovani i nedovoljno finansirani. Preuzeto sa: <https://medicalcg.me/unicef-vise-ulagati-u-mentalno-zdravlje/>
Iz tog razloga, treba povećati broj psihologa u crnogorskim školama i graditi školsko okruženje koje s lakoćom i u skladu s individualnim potrebama pruža adekvatnu podršku svakom učeniku i nastavniku. Podrška mentalnom zdravlju je i obrazovni program za razvoj socio-emocionalnih vještina koji je, uz podršku

- Osnivanje i podrška radu Lokalnog Savjeta za mlade
- Osnivanje Kancelarija za mlade
- Formiranje baze podataka sa informacijama o organizacijama i institucijama koje sprovode programe za mlade u Opštini Plav
- Istraživanje o potrebama mladih u opštini Plav i usklađivanje sistema sa razvojnim i globalnim politikama
- Razvoj kulture učešća (participacije) mladih
- Uspostavljanje efikasnih međusektorskih informativno-savjetodavnih tijela za mlade i roditelje
- Podrška mladim kreatorima kulture i medijskih sadržaja
- Obezbeđivanje održivog i kontinuiranog finansiranja lokalne omladinske politike...

Zakonsko rješenje koje reguliše rad omladinskih servisa sadrži manjkavosti koje se odnose na osnivanje i realizaciju programa u servisima. Zakonodavni okvir, kao i praksa pojedinačnih resora i međuresornog djelovanja unutar Vlade, nijesu sinhronizovani i ne podstiču nesmetanu implementaciju omladinske politike (počevši od činjenice da su mladi definisani i adresirani kao različita starosna kategorija u različitim resorima). Time je otežano praćenje realizacije strateških dokumenata iz oblasti *mladi*, kao i analiza učinka i evaluacija postignuća Strategije, te adekvatna procjena potrebnih ulaganja i finansijskih izdvajanja. Implementaciju omladinske politike prati nekonzistentnost i svojevrsna nesigurnost usljed promjenjivih i nestabilnih izvora i mehanizama finansiranja omladinskih inicijativa, kao i programa podrške mladima i omladinskim organizacijama. Takođe, komparativno mali dio budžeta je predviđen za mlade, a i ta opredijeljena sredstva se ne koriste adekvatno, jednim dijelom zbog preklapanja oblasti i nadležnosti različitih resora, a i zbog oslanjanja na sredstva i podršku međunarodnih partnera. U nastavku su navedene još neke manjkavosti što se tiče rada i funkcionisanja omladinskih servisa:

UNICEF-a, uveden u crnogorski obrazovni sistem. Takođe, obezbjeđivanjem besplatnih sportskih i kulturnih aktivnosti za djecu i mlade u svakoj lokalnoj zajednici pomažemo im da budu zdravi. Preuzeto sa: <https://medicalcg.me/unicef-vise-ulagati-u-mentalno-zdravlje/>

- Rad omladinskih servisa nije standardizovan niti postoji sistem osiguranja kvaliteta njihovog rada²⁰.
- Različiti servisi za mlade nijesu dovoljno umreženi (omladinski servisi osnovani od strane MSM, servisi osnovani od strane JLS, NVO, škola, drugih ministarstava, CIPS, Savjetovališta u domovima zdravlja, Centri za kulturu, centri za socijalni rad, itd.).
- Omladinski servisi nijesu dovoljno promovisani među mladima niti pristupačni svim mladima, posebno mladima sa invaliditetom i onim u ruralnim područjima.
- Omladinski servisi nijesu dostupni mladima u svim opštinama.
- Omladinski servisi najviše uključuju adolescente i adolescentkinje, dok su ostale uzrasne grupe manje uključene.

Kako bi se obezbijedio kvalitetan i kontinuiran rad omladinskih servisa u svim opštinama, njihova saradnja sa drugim uslugama i servisima za mlade, i na najadekvatniji način odgovorilo na specifične potrebe mladih, potrebno je uspostaviti funkcionalni sistem omladinskih servisa široko zasnovan na principima kvaliteta, dostupnosti, saradnje, učešća mladih, ravnopravnosti, raznolikosti, inkluzivnosti uz uvažavanje različitih potreba mladih muškaraca i žena.

Da bi obezbijedili sprovođenje omladinske politike, mogu se uključiti razni oblici organizovanja mladih, kao što su:

- omladinski klub
- omladinski centar
- savjet mladih
- neformalna grupa
- info centar
- info tačka
- učenički i studentski parlament i sl.

²⁰Zakon o mladima (2019) u članu 4 definiše omladinski rad kao “aktivnosti koje se realizuju u saradnji sa mladima i za mlade sa ciljem njihovog osamostaljivanja i prelaska u odraslo doba, učenja, ličnog i društvenog razvoja, u skladu sa njihovim potrebama i mogućnostima, a zasnivaju se na metodama neformalnog obrazovanja”. Međutim, u Crnoj Gori nije prepoznato zanimanje/profesija omladinski/a radnik/ca, kao stručni kadar koji pruža podršku razvoju mladih.

Sve pomenute organizacije mogu se udruživati u saveze na lokalnom i državnom nivou radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva i interesa. Međutim, sve gore navedeno i sve ostalo što bi bilo rečeno ne bi imalo smisla ukoliko se ne zaustavi trend iseljavanja mladih kako iz lokalnih zajednica tako i iz zemlje. Prema Izveštaju Laboratorije za mlade Zapadnog Balkana (2019), u Crnoj Gori ima skoro 14 500 mladih manje u odnosu na 2010. godinu, što predstavlja pad od 10.73% za samo 9 godina, praćeno padom od skoro 2.5% udjela mladih u ukupnoj populaciji u posljednjih 10 godina. Kao ključni problem prepoznaje se visok procenat mladih koji razmišlja o životu van Crne Gore. Naime, 50% mladih želi da napusti Crnu Goru u potrazi za boljom budućnošću²¹, dok 70% mladih razmišlja o odlasku iz Crne Gore²². To je vjerovatno jedan od načina i mogućnosti osamostaljivanja ako se zna da mladi u Crnoj Gori nemaju mnogo mogućnosti za osamostaljivanje. Prema podacima Eurostata, mladi iz Crne Gore se u prosjeku osamostaljuju tek sa 33.1 godina, odnosno, 71.8% mladih ljudi živi s roditeljima. Čak i u grupi mladih uzrasta od 25 do 29 godina, procenat je izuzetno visok – 62.19%²³. Osnovni preduslov za osamostaljivanje je finansijska nezavisnost do koje mladi teško dolaze. Nezaposlenost mladih je visoka: prema podacima Uprave za statistiku, stopa nezaposlenosti za kategoriju 15-24 u prvom kvartalu 2022. godine iznosila je 40.5%, muškarci 40.4% i žene 40.6%, dok je u I kvartalu 2021 – stopa nezaposlenosti iznosila 47.1%, muškarci 46.4% i žene 48.2%²⁴.

²¹ Studija o mladima u Crnoj Gori, FES, 2018/19. Prfeuzeto sa: <https://bit.ly/3ynt23O>

²² Istraživanje o stavovima i percpecijama mladih ka politici u Crnoj Gori, Vestminsterska fondacija za demokratiju, 2019. Preuzeto sa: <https://bit.ly/3CCOC5J>

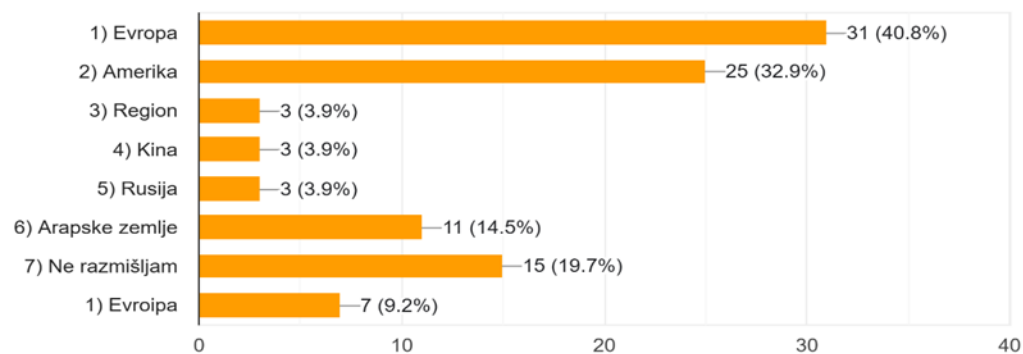
²³ Studija o mladima u Crnoj Gori, FES, 2018/19. Preuzeto sa: linku <https://bit.ly/3ynt23O>

²⁴ Uprava za statistiku, ARS 2022. Preuzeto sa: linku <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1989&pageid=22>

Dijagram 6

56. Da imate mogućnost gdje bi se preselili?

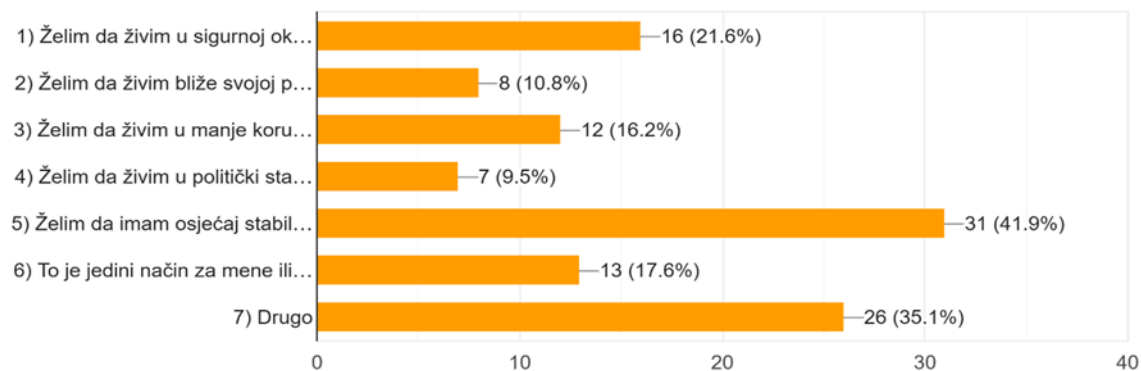
76 responses

Dijagram 7

57. Šta od navedenog najbolje opisuje razloge zbog kojih razmatrate napuštanje zemlje?

74 responses

Puna implementacija omladinske politike je nemoguća bez funkcionalne međuresorne saradnje. Omladinska politika je međuresorna i multidisciplinarna javna politika, čija uspješnost zavisi od, kako horizontalne, tako i vertikalne sinhronizacije različitih subjekata. Upravo je koordinacija jedan od glavnih principa i izazova za uspješno sprovođenje omladinske politike. Međuresorna saradnja i koordinacija, zasnovane na principu dobrog upravljanja, podižu efikasnost, demokratičnost, otvorenost, a doprinose i uspostavljanju mehanizama unutrašnje kontrole i osiguravanja visokog nivoa društvene odgovornosti²⁵.

3. METODOLOGIJA I CILJ ISTRAŽIVANJA

Lokalni akcioni plan za mlade 2025

Radna grupa za izradu LAPM-a i Sekretarijat za lokalnu samoupravu definisali su oblasti koje će biti tretirane planom. Koordinirali su istraživanjem među mladima i institucijama koje rade sa mladima i za mlade. Prilikom pripreme Lokalnog akcionog plana, odrađeno je takozvano desk istraživanje i konsultovani su pored ostalih i sljedeći dokumenti i institucije:

- Strategija za mlade 2017-2021 i 2023-2027.
- Zakon o mladima
- MONSTAT²⁶
- UNDP
- Upitnik za mlade

²⁵ Strategija za mlade 2023-2027, Preuzeto sa: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://strategijazamlade.me/2023-2027/download/StrategijaZaMladePoglavlje1.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://strategijazamlade.me/2023-2027/download/StrategijaZaMladePoglavlje1.pdf)

²⁶ Uključene sui lokalne institucije u sklopu aktivnosti "Pitaj institucije" sa prošlog LAP-a

Da bi se strateški pristupilo nekom problemu ili analizi stanja potrebno je imati uvid iz što više izvora informacija. Kada je riječ o razuđenosti ispitanika, velikoj masi i nemogućnosti organizovanja ispitivanja in vivo jedno od boljih i jeftinijih rješenja su online upitnici koji su dostupni uglavnom svima u svakom vremenu, samo ispitanici trebaju biti motivirani odgovoriti. Ukoliko se radi o posebnom polju ispitivanja, kao što je u ovom slučaju ispitivanje opšteg stanja u kojem se nalaze mladi u Plavu onda je za očekivati da će birana populacija biti zainteresovana jer radi na svoju dobrobit. Međutim, čini se da to i nije baš dovoljna motivacija s tim da je na naš *Upitnik o mladima* odgovorilo tek 16% ispitanika od priloženog materijala (čak i manje, jer su neke osobe popunjavale upitnik tako što im je QR kod s upitnikom poslat putem mail-a, vibera i sl., pored podijeljenih 500 brošura). Ako uzmemo u obzir razna ispitivanja na populaciji mladih uočićemo da je u cijelom društvu tako, te da se mladi karakterišu kao nezainteresovani, neinformisani, s ograničenim fokusom pažnje. Tako se i u očima ispitivača mladi ponašaju. Ako psomatramo neke, nešto ranije, generacije reko bi se da je postojala motiviranost ili je bila 'prinučena' zbog ograničenih sadržaja u prostoru slobodnog vremena, za razliku od današnjice kada se svaki moment može ispuniti makar onim što je mladima danas najzanimljivije a to su sadržaji i mogućnosti odnosno moći Inteneta. Da li je to tako uistinu ili imamo pogrešne pristupe mladima biće nam izazov za buduća ispitivanja i rad sa mladima. Za potrebe prethodnog LAP-a ali i za dobijanje informacija od mladih koje će se upotrijebiti za stvaranje bolje slike o stanju u kojem mladi bitišu, kao i kreiranju aktivnosti u ovom LAP-u, sprovedeno je istraživanje u vidu nestandardiziranog upitnika za mlade u opštini Plav. Upitnik je sveobuhvatan, s jednostavnim pitanjima najčešćeg tipa odgovora zaokruživanjem (markiranjem) i popunjava se za otprilike 5 minuta iako ima 60 pitanja. Pitanja su demografske, socio-ekonomske, lične, vrijednosne i druge sadržine a ispitanik daje odgovore anonimno, uz mogućnost prekida odgovaranja po želji ili mogućnosti neodgovaranja na pitanje.

Takođe, prikupljeni su statistički podaci u posjedu MONSTAT-a, relevantnih subjekata u lokalnoj upravi, državnim organima, javnim preduzećima i ustanovama. konsultovani su mladi u cilju mapiranja njihovih potreba i problema sa kojima se suočavaju u zajednici. Istraživanje je bazirano na procjeni razumijevanja omladinske politike, znanju o nadležnim institucijama na nacionalnom i lokalnom nivou koje se bave mladima, ali i utvrđivanju stepena povjerenja mladih u institucije i organizacije koje se bave mladima, kao i procjenu stavova o tome da li misle da kao individualci mogu da utiču na procese donošenja odluka na lokalnom nivou. U fazi kada je otpočela izrada ovog plana uzeto je u obzir sve ono što su mladi naveli kao svoje prioritete u svakodnevnoj komunikaciji sa predstavnicima

lokalne samouprave, sa profesorima/nastavnicima/sportskim i kulturnim uposlenicima, od iskustava drugih Lokalnih samouprava, istraživanja, te lokalnog istraživanja za potrebe prethodnog LAP-a i drugo. Rezultati evaluacionog istraživanja o sprovođenju prethodnog akcionog plana za mlade, kao strateškog odgovora na potrebe mladih u opštini Plav, ukazali su na osnovne probleme i izazove u procesu implementacije, kao i na moguće pravce prevazilaženja pomenutih izazova. Evaluacioni izvještaj ukazuje i na nedovoljan angažman u sprovođenju LPAM 2021-2023 u većini oblasti javne politike, a koji su predstavljali strateške prioritete omladinske politike u ovom periodu. Svakako da je to period pandemije Corona virusa što je glavni onemogućavajući faktor. Stepen implementacije se značajno poboljšao aktivnostima prethodnog LAP-a a ambicije su da se u buduće postiže maksimum u realizaciji aktivnosti i inkorporiranjem novih ideja.

3.1 SWOT analiza

SWOT analizom stanja u Opštini Plav, uvrđeno je da snaga Opštine Plav u najvećoj mjeri predstavlja činjenica pozitivnog prirodnog priraštaja²⁷, za razliku da prvi put na nacionalnom nivou je zabilježen negativni prirodni priraštaj uz činjenicu starenja populacije.

Naravno, preciznije podatke očekujemo nakon zvaničnog popisa stanovništva, objavljivanjem relevantnih podataka te se u toku 2024. godine može očekivati da raspoložemo sa preciznim rezultatima. Podaci koji su korišćeni u ovoj analizi su izvještaji obrazovnih

²⁷Javna predškolska ustanova „Dječiji vrtić“ Plav – broj djece u ustanovi u poslednjih 5 godina (podaci sa područnom jedinicom Gusinje):

- školska 2019/2020 upisano 334 djece
- školska 2020/2021 upisano 299 djece
- školska 2021/2022 upisano 390 djece
- školska 2022/2023 upisano 420 djece
- školska 2023/2024 upisano 400 djece

i vaspitnih institucija sa teritorije Opštine Plav, prikupljeni u oktobru i novembru 2023. godine te konsultacije sa mladima, NVO, MONSTAT, UNDP i Upitnik za mlade za opštinu Plav.

Slabosti Opštine se ogledaju u najvećoj mjeri u činjenici da je infrastruktura u nezavidnom položaju. Naime, sve ustanove koje su dostavile izvještaje u ovom periodu navode kao ključni problem nedostatak adekvatnih prostorija u svojim ustanovama za pružanje adekvatnih usluga. Takođe, sportska udruženja i organizacije sa teritorije Opštine Plav nisu u mogućnosti da obavljaju aktivnosti zbog problema sa sportskim salama, nepristupačnim i neadekvatnim vanjskim terenima , itd.

Takođe, velika slabost je nedovoljna uključenost mladih u proces donošenja odluka. Činjenica je da je velika nezainteresovanost mladih koji treba da budu uključeni u ovakve procese, s jedne strane zbog neinformisanosti, a sa druge strane zbog nepovjerenja u institucije. Lokalna samouprava posvećeno radi na unapređenju stanja u ovoj oblasti, kroz načina unapređenja komunikacije odnosno dijeljenja informacija putem društvenih mreža, organizacijom i suorganizacijom sportskih, kulturnih i drugih manifestacija.

Šanse Opštine Plav vidimo upravo u unapređenju saradnje sa mladima kroz već navedene aktivnosti. Smatramo da se konstantnim unapređenjem saradnje sa mladima, kao i uključivanjem mladih u procese kreiranja javnih politika, stvara realan preduslov za veću uključenost mladih u donošenju odluka, ali i vraćanje povjerenja u institucije.

Konstantan rast privatnih investicija vidimo kao realnu šansu zapošljavanja mladih u privatnom sektoru, mogućnosti koje su na raspolaganju za stručno usavršavanje, vidimo kao veliku šansu za minimiziranje odliva mladih iz naše Opštine.

Na samom kraju, ali ništa manje bitne su prijetnje sa kojima se suočavamo. Jedna od najvećih prijetnji je finansijsko stanje Opštine. Sa skromnim budžetskim sredstvima lokalna uprava se veoma teško bori sa konstantnim povećanjem zahtjeva za finansiranjem aktivnosti koje se odnose na mlade. Raduje nas činjenica da se saradnja sa nadležnim Ministarstvom unapređuje, te da se posvećeno radi na inovacijama u izradi strateških dokumenata kao što je ovaj, vodeći računa o kvalitetu i realnim ciljevima.

Tabela koja se nalazi u nastavku ukratko identifikuje snage, slabosti, šanse i prijetnje u domenu podrške razvoju mladih, omladinske politike i omladinskog sektora u Crnoj Gori.²⁸

Snage (S)	Slabosti (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivni mladi ljudi • Postojanje prethodnog strateškog okvira za mlade • Postojanje omladinskog servisa i kancelarije za mlade Zakonski okvir koji prepoznaje mlade • Drugi resori koji imaju stalne servise za mlade, poput različitih konkursa (npr. sufinansiranje školarina, istraživanja, itd.) • Druge sektorske politike, koje uključuju mjere za mlade (npr. Program zapošljavanja mladih) • Postojanje centara/tačaka za mlade u specifičnim institucijama (npr. Savjetovališta za mlade u domovima zdravlja) • Postojanje lokalnih institucija koje uključuju programe za mlade (npr. Lokalni biznis centri) • Posebni programi za mlade, poput Evropske omladinska kartice • Međunarodne i regionalne organizacije u kojima Crna Gora učestvuje, i mladi dobijaju prilike kroz njihove programe (npr. Savjet Evrope, RYCO, RCC, OSCE, EU delegacija) • Proces digitalizacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatna i nedovoljna iskorišćenost postojećih mehanizama finansiranja i implementacije omladinskih politika i aktivnosti za mlade • Nedostatak finansijskih sredstava i neodrživo finansiranje omladinske politike • Nedovoljno poznavanje omladinske politike od strane službenika/ca za pitanja mladih na lokalnom nivou • Nedovoljna komunikacija između ministarstava i civilnog sektora • Nepostojanje mehanizama za monitoring i evaluaciju omladinske politike, te za praćenje podataka o položaju mladih i identifikovanje trendova • Nepostojanje podataka/procjena o benefitima preventivnih i razvojnih programa za mlade (koliko se štedi ulaganjem u prevenciju) • Nespremnost sistema da odgovori na izazove i krize koje nije predvidio (npr. COVID-19 pandemija, političke promjene, sajber napadi, itd.) • Mehanizmi za uključivanje mladih su nedovoljno razvijeni, što razvija nepovjerenje i nedostatak motivacije kod mladih da se uključe u procese donošenja odluka/javne politike • Slabi kapaciteti (trenutnih) administratora/ki omladinskih servisa (imenovanje bez konsultacija sa lokalnom samoupravom /ljudi bez iskustva)
Šanse (O)	Prijetnje (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Mladi kao resurs (kreativni, inovativni, preduzimljivi...) • Postojeći resursi i znanje civilnog sektora Ko-finansiranje nevladinih organizacija na osnovu javnih konkursa za sprovođenje programa za mlade • Različiti fondovi i biznis centri za mlade u oblastima od javnog interesa za mlade (npr. žensko preduzetništvo) • Sertifikovani program za omladinske aktiviste/kinje • Drugi programi/politike za mlade (npr. Program stručnog osposobljavanja kao šansa u procesu osamostaljivanja mladih; Program: Garancije za mlade...) • Različite subvencije (npr. za zapošljavanje mladih sa invaliditetom; 	<ul style="list-style-type: none"> • Stalne političke promjene – nestabilnost sistema i učestale reorganizacije državnog aparata • Ugroženost kvalitetnog sprovođenja omladinske politike usljed čestih promjena rukovodećih struktura i organizacionih promjena • Nefleksibilnost sistema • Nedovoljne kaznene odredbe i neadekvatno sprovođenje postojećih zakonskih rješenja • Globalni izazovi koji se brzo reflektuju na Crnu Goru (poput pandemije COVID-19, ekonomskih kriza, posljedica ratova) i uzročnik su lošeg materijalnog stanja, mentalnog zdravlja, ograničenih mogućnosti i motivacije među mladima

²⁸Strategija za mlade 2023-2027

<p>zapošljavanje mladih poljoprivrednika/ca i uključivanje u lokalne akcijske grupe)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klasifikovanje statističkih podataka o mladima koje MONSTAT već prikuplja (po starosti, polu, obrazovanju itd.) • Znanje i iskustvo mladih nakon što završe pohađanje programa obrazovanja u inostranstvu i mobilnosti (Erasmus +, ESC, RYCO, EYCA...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Odliv mozgova, odliv kadrova i eksterne migracije • Nedovoljna otvorenost društva za promjene i prihvatanje ideja od strane mladih • Mladi kao ciljna grupa nijesu dovoljno zastupljeni u izradi i sprovođenju različitih javnih politika • Nedovoljno zastupljeni mladi u politikama zapošljavanja, te slab strateški odgovor i okvir na rast nezaposlenosti među mladima - nemogućnost ostvarivanja autonomije
--	---

4. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Lokalni akcioni plan za mlade 2025

Opština Plav u svom budžetu na godišnjem nivou izdvaja skromna sredstva, shodno svojim mogućnostima, za implementaciju omladinske politike u cilju poboljšanja položaja mladih i ispunjenja njihovih potreba. Određena sredstva su u tom pogledu predviđena u okviru redovnih aktivnosti, dok za ostvarenje ovog Lokalnog akcionog plana za mlade 2025-2026 očekuje se da će usvajanjem budžeta biti opredijeljen značajniji iznos sredstava u skladu sa aktivnostima i akterima uključenim u njihovo izvršenje. Sekretarijat za lokalnu samoupravu biće nadležan za praćenje ostvarivanja aktivnosti po kvartalnom periodu i voditi računa da iste budu pokrenute i realizovane. Ukoliko svi uslovi budu povoljni, odnosno ukoliko ne bude problema pri realizaciji određenih aktivnosti, očekuje se maksimalna iskorišćenost sredstava a očekuje se takodje određeni iznos od donacija, međunarodnih i lokalnih partnera ali i nadležnih Ministarstava. Jedan od uspješnijih ovogodišnjih primjera je realizacija projekta Opštine Plav, Turističke organizacije Plav i Eko fonda Crne Gore, koji je u finalnoj fazi, a tiče se izgradnje sportsko-rekreativnog centra na otvorenom za mlade i građane, čiji je budžet 62.400,00€, od kojih je Eko fond odobrio 49.500, 00€ a ostalih 12.900,00€ iz opštinskih sredstava. U ovom LAP-u su predviđene aktivnosti za koje se izdvajaju značajnija sredstva, kao npr. za stipendije²⁹ (gdje je izdvojeno gotovo tri puta više sredstava nego prethodnim LAP-om, sa 13 000,00€ na 40 800,00€), zatim, sezonsko klizalište, te razne manifestacije i aktivnosti potpomognute od resornih ministarstava i donatora.

²⁹ Kao dio posebnih opštinskih propisa i na osnovu Odluke o stipendiranju studenata, studentskoj i učeničkoj nagradi 2024/25 Vidjeti: <https://www.plav.me/obavjestenja/javni-konkurs-za-dodjelu-stupendije-za-studijsku-2024-25-godinu/>

Operativni cilj 1: Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba						
Operativni cilj: Mladi imaju obezbijeđen pristup adekvatnom sistemu podrške za prelazak u odraslo doba i samorealizaciju						
	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Za vršetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Promocija pozitivnih primjera mladih koji doprinose promjenama u svojoj zajednici (ukupan broj mladih preduzetnika)	Lokalna samouprava Info Plav NVO	III kvartal 2025. III kvartal 2026.	- Presentacija i uručenje priznanja min. 2 primjera - 10 objava na portalima, društvenim mrežama i youtube kanalima lokalnih medija	200,00 200,00	Lokalna samouprava Donatori
2.	Mladi preduzetnici održavaju prezentacije	Loklana samouprava Centar za kulturu	III Kvartal 2025. III kvartal 2026.	- 20 mladih koji su zainteresovani za polja prezentiranja mladih preduzetniika - Održane dvije prezentacije	150,00 150,00	Lokalna samouprava Donatori
3.	Napraviti godišnji plan rada Omladinskog servisa u konsultaciji i sa mladima	Lokalna samouprava Administrator OS Škole NVO	I kvartal 2025. i 2026.	- Napravljen godišnji plan rada	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava,
4.	Organizovati radionice na temu planiranja porodice	Lokalna samouprava, NVO sektor, Centar za socijalni rad, Dom zdravlja	II kvartal 2025. III kvarta 2026.	- Po 1. radionica, minium 15 mladih uključenih po radionici	100,00 100,00	Lokalna samouprava

5.	Kreiranje portala za mlade i ostalih alata informisanja	Lokalna samouprava Lokalni mediji	I i II kvartal 2025.	- Mladi Plava bolje upoznati i informisani preko platforme namijenjene njima	200,00	Lokalna samouprava Donatori
6.	Oformiti Kancelariju za mlade na loklanom nivou	Lokalna samouprava	II kvartal 2025.	- Radi uspostavljanja bolje veze sa mladima i prisnije komunikacije	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
7.	Stop vršnjačkom nasilju	Lokalna samouprava Škola NVO	II kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Održati predavanja o vršnjačkom nasilju - 25 mladih uključeno	100,00 100,00	Lokalna samouprava Donatori
8.	Bezbjednost u saobraćaju	Lokalna samouprava Škola NVO MUP	III kvartal 2025. III kvartal 2026.	- Održati predavanja o saobraćajnoj (ne)kulturi - 25 mladih uključeno	100,00 100,00	Lokalna samouprava Donatori
9.	Međugeneracijska akcija	Lokalna samouprava TO Plav	II kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Akcija uređivanja krajolika po izboru i prioritetu za taj period - Min. 20 mladih uključeno	150,00 150,00	Lokalna samouprava Donatori
10.	Savjetovanje za mlade pri Lokalnoj samoupravi	Lokalna samouprava Opština Plav ZZZCG Centar za socijalno Dom zdravlja	Kontinuirano 2025. Kontinuirano 2026.	- Zainteresovani mladi se mogu konsultovati kod službenika Opštine Plav po osnovu raznih pitanja (biznis, poljoprivreda, zapošljavanje-profesionalna orijentacija, mentalno zdravlje)	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava Opština Plav
					2025: 1 000, 00€	
					2026: 800, 00€	
					Ukupno: 1 800,00€	
Operativni cilj 2: Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Mladi su aktivni, motivisani i proaktivno učestvuju u procesima donošenja odluka, razvoju zajednice i u kreiranju i sprovođenju javnih politika						

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Za vršetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Promocija Lokalnog akcionog plana za mlade 2025-2026	Lokalna samouprava	Kontinuirano 2025 i 2026	- Prilikom realizacija aktivnosti iz LAP-a dijeliti promotivni materijal za LAP	200,00 200,00	Lokalna samouprava Donatori
2.	Informisanje mladih i javnosti o postojanju Omladinskog servisa	Lokalna smaouprava Omladinski servis	II kvartal 2025 II kvartal 2026	- Napraviti putokaz do Omladinskog servisa i obilježiti mjesto ulaza sa informativnom tablom, - - organizovati info dan u OS	150,00 150,00	Lokalna samouprava, Donatori, OS
3.	Hemijske, bedževi i rokvnici s logoom Omladinskog servisa Plav	Lokalna smaouprava OS	Kontinuirano 2025. i 2026.	- 200 hemijskih olovki - 50 rokovnika - 300 bedževa	350,00 350,00	Lokalna smaouprava OS Donatori
4.	Organizovanje radionica o značaju uključivanja mladih u procese planiranja i sprovođenja lokalnih politika	Lokalna samouprava, ZZZCG NVO Omladinski servis	I i II kvartal 2025. I i II kvartal 2026.	- najmanje 10 mladih koji se uključuju u proces planiranja i sprovođenja lokalnih politika - Minimum 2. radionice na temu participacije	300,00 300,00	Lokalna samouprava Donatori
5.	Organizovati predavanje (radionicu) o osnivanju NVO radi podsticanja aktivizma mladih ali i animiranja NVO da se bave mladima	Lokalna samouprava NVO Međunarodne institucije	I i III kvartal 2025.	- Organizovane dvije radionice na temu aktivacije NVO	300 eura	Lokalna samouprava Donatori

6.	U Omladinskom servisu organizovanje gledanja naučnih dokumentaraca o važnosti očuvanja životne sredine	Lokalna samouprava Omladinski servis	III kvartal 2025.	- riječ uvodničara - prisutno najmanje 10 mladih - Dokumentarac „Prije potopa“ - utisci - trenutno stanje - šta možemo učiniti	50,00	Lokalna samouprava Donatori
7.	Podrška radu volonterskih klubova u okviru organizacija civilnog društva, škola i slično	Lokalna samouprava u saradnji sa organizacijama civilnog društva Škola, NVO	II kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Podržan rad minimum jednog volonterskog kluba ili omladinskog servisa godišnje	300,00 300,00	Lokalna samouprava, Donatori
8.	Storetalling	Lokalna samouprava Omladinski servis Škola NVO	II i III kvartal 2025. I i IV kvartal 2026.	- Prikazano 8 životnih priča iz oblasti biznisa, zdravlja, socijalnih razlika i slično - Najmaje 8 mladih po prezentaciji - Utisci, elaboracija...	100,00 100,00	Lokalna samouprava Donatori
9.	„Dan otvorenih vrata“	Lokalna samouprava Predsjednik Opštine Plav	Kontinuirano 2025. i 2026.	- Upoznavanje mladih sa funkcionisanjem lokalne samouprave, razgovor sa predsjednikom opštine i službenicima, iznošenje svojih problemail i ideja...	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
10.	Kreirati platformu „volonteriplav“ u sklopu web-sajta Opštine Plav	Lokalna samouprava Kancelarija za mlade	Kontinuirano 2025. i 2026.	- Radi lakše koordinacije i obavještanja i nadasve brze reakcije oformiti platformu koja okuplja zainteresovane i filantropie. Mogućnost brzog odgovora u hitnim slučajevima itd.	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava Kancelarija za mlade Donatori
11.	Podsticati volonterizam – „mobilni volonteri“	Lokalna samouprava Kancelarija za mlade	Kontinuirano 2025. i 2026.	- Uz pomoće aplikacije (viber, whats app...) oformiti zajednicu volontera i dobrovoljaca za pomoć onima kojima je potrebna	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava Kancelarija za mlade

12.	Distribucija priručnika za volontiranje	Lokalna samouprava Centar za kulturu Škola	III Kvartal 2025.	- U cilju podsticanja volonterizma, mladima podijeliti 50 primjeraka priručnika za volontiranje	300,00	Lokalna samouprava Donatori
13.	Volonterska knjižica oslobođena administrativne takse	Lokalna samouprava	Kontinuirano 2025. Kontinuirano 2026.	- U cilju podsticanja volonterizma donijeti Odluku o nenaplaćivanju administrativne takse za sve novoevidentirane volonterske knjižice	100,00	Lokalna samouprava
14.	U holu Centra za kulturu druženje relevantnih aktera u cilju promocije aktivizma mladih i međusobne saradnje.	Lokalna samouprava Centar za kulturu Mladi preduzetnici Lokalni preduzetnici	II kvartal 2025.	- Umreženi relevantni akteri (predstavnici lokalne samouprave, preduzetnici, mediji, đачki parlament i organizacije civilnog društva) u lokalnim zajednicama radi promocije aktivizma mladih	200,00	Lokalna samouprava Donatori
15.	“Grad za mlade, mladi za grad”	Lokalna samouprava TO Plav	II kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Dvije aktivnosti (pošumljavanje i akcija uklanjanja otpada oko lokalnih javnih česama, uz simboličan poklon od „grada“)	150,00 150,00	Lokalna samouprava Donatori TO Plav
					2025: 2 500,00€	
					2026: 1 550,00€	
					Ukupno: 4 050,00€	
Operativni cilj 3: Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Mladi su ekonomski i socijalno ostvareni kroz olakšan pristup tržištu rada, kvalitetnom obrazovanju kao i kulturnim sadržajima kao konzumentima i kreatorima istih						
	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja

1.	Organizovati sajam sezonskog zapošljavanja u saradnji sa lokalnim privrednicima	Lokalna samouprava u saradnji sa organizatorima događaja (sajmova), obrazovnim ustanovama i privrednicima	I kvartal 2025 I kvartal 2026.	- Najmanje jedna posjeta sajmovima koji je na godišnjem nivou organizovan - Minimum 30 mladih godišnje prisustvovalo ovim sajmovima	500, 00 500, 00	Lokalna samouprava (troškovi prevoza do mjesta održavanja sajмова) Donatori
2.	Podrška sekcijama o preduzetništvu u školama	Lokalna samouprava u saradnji sa školama	I kvartal 2025.	- Škola koja ima aktivne sekcije - Minimum 30 mladih godišnje obuhvaćeno ovim sekcijama	300, 00	Lokalana samouprava Donatori
3.	Organizovanje takmičenja za mlade u izradi biznis plana i najboljeg proizvoda primjenjivog u Plavu	Lokalna samouprava	II kvartal 2025.	- Sprovedeno minimum jedno takmičenje za mlade sa temom izrade biznis planova. - Najmanje 20 zainteresovanih i prijavljenih mladih - 1 razvijen plan i najmanje 3 nagrađena biznis plana	500, 00	Lokalna samouprava Donatori
4.	Medijska kampanja o zdravim stilovima života	Lokalna samouprava, Centar za Socijalni rad, NVO Škola, Dom zdravlja Lokalni emiteri	IV kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Emisije, intervjui, savjetovalište na lokalnom medijskom prostoru	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
5.	Organizovati mali sportski turnir između institucija i mladih	Lokalna samouprava	III kvartal 2025.	- 1 uspješno realizovan projekat	700, 00	Lokalna samouprava FK „Jezero“
6.	Povodom dana mladih (12 avg.) predstaviti razne umjetničke, sportske i zabavne sadržaje za mlade	Lokalna samouprava TO Plav Centar za kulturu	III kvartal 2025. III kvartal 2026.	- Proporcionalno veliki broj mladih prisutan na događajima u toku „Nedjelje mladih“	500, 00 500,00	Lokalna samouprava TO Plav Centar za Kulturu Ministarstvo sporta i mladih Donatori

7.	Posjete Predsjednika Opštine Plav i predstavnika Lokalne samouprave školama	Lokalna samouprava Škole	II kvartal 2025. II kvartal 2026.	- Učenici u opuštenoj atmosferi imaju mogućnost da podijele svoje mišljenje, stavove i probleme s predstavnicima Opštine	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
8.	Mladi kao službenici	Lokalna samouprava	Kontinuirano 2025.	- Po troje mladih u okviru 4 nedjelje tokom godine da volontira u opštinskim organima	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
9.	Akcija kontrole (prodaje) alkohola maloljetnim licima u lokalima	Lokalna samouprava MUP Uprava za inspekcije	III kvartal 2025. III kvartal 2026.	- U cilju smanjenja fizičke dostupnosti alkohola u lokalima za maloljetna lica, izvršiti kontrolu ugostiteljskih objekata tokom ljeta	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava Uprava za inspekcije
2025: 2 500,00 2026: 1 000,00 Ukupno: 3 500,00						
Operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Uspostavljen je efikasan normativni i institucionalni okvir za sprovođenje omladinske politike						
	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Za vršetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Analiza i priprema izvještaja realizacije Lokalnog akcionog plana za mlade 2025/26	Lokalna samouprava	I kvartal 2026.	Dostavljen izvještaj Ministarstvu sporta i mladih (član 14 stav 4 Zakona o mladima CG)	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
2.	Osnivanje i podrška radu Lokalnog Savjeta za mlade	Lokalna samouprava NVO, Škole Omladinski servisi	I kvartal 2025.	- Akt o obrazovanju Lokalnog savjeta za mlade - Osnivanje Savjeta za mlade	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava

3.	II Formiranje baze podataka sa informacijama o organizacijama i institucijama koje sprovode programe za mlade u Plavu	Lokalna samouprava: Radni tim za praćenje sprovođenja lokalnog akcionog plana za mlade	II kvartal 2025.	- Objaviti listu aktivnih organizacija civilnog društva koje se bave mladima i vrsti programa koje sprovode na teritoriji opštine Plav - Prikupiti i objaviti podatke o svim drugim institucijama koje se bave mladima, i vrsti programa koje sprovode.	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
4.	„Pitaj institucije“	Lokalna samouprava: Radni tim za praćenje sprovođenja lokalnog akcionog plana za mlade	IV kvartal 2026.	- Upit lokalnim institucijama koje su navele da se na neki način bave mladim, šta su tim povodom učinile za mlade u 2025. i 2026. godini, te budućim planovima	Nijesu predviđena	Lokalna samouprava
5.	Istraživanje o potrebama mladih u Plavu II	Lokalna samouprava u saradnji sa organizacijama civilnog društva i školama	I-IV kvartal 2025.	- Sprovedeno minimum jedno istraživanje o položaju mladih (putem ankete, intervjua i sl.) - Obuhvaćeno minimum 80 mladih.	300 eura	Lokalna samouprava (troškovi sprovođenja istraživanja) Donatorska sredstva
6.	Izrada Lokalnog akcionog plana za mlade 2027.	Lokalna samouprava Radna grupa	IV kvartal 2026.	- Formirati radnu grupu - Formirati fokus grupe - Priložiti nacrt - Organizovati javnu raspravu	500,00	Lokalna samouprava
2025: 300,00						
2026: 500,00						
Ukupno: 800,00						

Shodno postavljenim operativnim ciljevima na lokalnom nivou monitoring i evaluacija sprovođenja lokalne omladinske politike, te praćenje uspješnosti realizacije plana i sprovođenja omladinske politike na lokalnom nivou vršiće nadležni opštinski Sekretarijat. On će u saradnji sa ostalim institucijama na lokalnom nivou i drugim partnerima iz zajednice (organizacijama civilnog društva, školama, fakultetima, neformalnim grupama mladih...) raditi na podršci i samom sprovođenju ovog plana. Planirano je osnivanje Lokalnog Savjeta za mlade (u skladu sa članom 18 Zakona o mladima) te će i ovo tijelo učestvovati u praćenju uspješnosti sprovođenja omladinske politike na lokalnom nivou i doprinositi definisanju prioriteta. Shodno članu 14. Zakona o mladima, Sekretarijat za lokalnu samoupravu, Savjet za mlade i sport, će dostaviti godišnji izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za mlade Ministarstvu, najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Zakon o mladima (Član 18) propisuje da se u opštini može obrazovati lokalni savjet za mlade (LSZM), kao stručno-savjetodavno tijelo koga čine predstavnici organa opštine nadležnog za omladinsku politiku, i nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku. Za sprovođenje omladinskih aktivnosti i omladinskog rada obrazuju se omladinski servisi, u koji se, prema ZoM (Član 21), ubrajaju omladinski klub i omladinski centar. Omladinski klub je definisan kao prostor prilagođen za potrebe mladih u cilju sprovođenja omladinskih aktivnosti (ZoM, Član 22), dok omladinski centar predstavlja opremljen, multifunkcionalni prostor za potrebe mladih, koji se koristi za sprovođenje omladinskih aktivnosti i omladinskog rada (ZoM, Član 23). Obrazovanje, funkcionisanje i finansiranje omladinskih servisa regulisano je Zakonom o mladima (Član 24-26), u okviru nadležnosti i mogućnosti Ministarstva, odnosno opštine.

U savremenom društvu se, više nego ikad, mladi ljudi suočavaju sa neizvjesnostima u vezi sa svojom budućnošću, kao rezultat tehnoloških promjena, demografskih trendova, diskriminacije, socijalne isključenosti, lažnih vijesti, populizma itd. Savremena omladinska politika, zbog toga, ima ulogu da podrži ostvarivanje punog potencijala mladih i omogući im da razviju otpornost i

sposobnost da se prilagode savremenim izazovima, kao i da steknu vještine neophodne za konstruktivan doprinos prosperitetnom, demokratskom i kohezivnom društvu. Posebnu pažnju treba posvetiti i prepoznavanju i vrjednovanju omladinskog rada.

Participacija mladih, u najširem smislu, predstavlja mogućnost učešća mladih u kreiranju, donošenju i monitoringu odluka u svim sferama i nivoima društva. Uključenje mladih u te procese koristi i nadležnim organima jer stiču uvid u realnu sliku stanja mladih, njihovih potreba i potencijala. Na taj način, mladi stiču osjećaj odgovornosti, pouzdanosti i kompetitivnosti, razvijaju svoje vrijednosti kroz izbore koje prave i inicijative koje podnose, a što je najbitnije postaju građanski opredijeljeni i spremni da doprinesu svojim vremenom, idejama i talentima poboljšanju zajednice u kojoj žive. Stoga, očekuje se podsticanje i afirmacija mladih kao aktivnih građana, motivisanih za proaktivno učešće u procesima donošenja odluka, u razvoju zajednice i kreiranju i sprovođenju politika; omogućavanje uslova za uspostavljanje saradnje sa mladima u zemlji i inostranstvu, putem razmjene iskustava i umrežavanjem, te saradnjom na projektima i programima; podizanje kvaliteta života mladih i stvaranje podsticajnog okruženja za rast, razvoj i aktivno učešće kroz javno zagovaranje i zastupanje interesa mladih; podizanje nivoa informisanosti mladih u različitim društvenim sferama, kao i unapređenje jednakosti, pravičnog tretmana mladih, tolerancije i demokratske kulture kod mladih i među mladima; učešće u uspostavljanju efikasnog normativnog i institucionalnog okvira za sprovođenje omladinske politike, kroz praćenje rada lokalnih i državnih institucija koje djeluju u oblasti omladinske politike, kao i kroz ostvarivanje partnerstava sa resornim institucijama; unapređenje sistemske brige o mladima za sve prioritetne oblasti za razvoj mladih, a posebno: unapređenja formalnog i neformalnog obrazovanja, zapošljivosti i zapošljavanja mladih, bezbjednosti mladih, zdravlja mladih, uloge mladih u održivom razvoju i zaštiti životne sredine, unaprjeđivanja kulturnih sadržaja za mlade i kulture mladih, mobilnosti mladih, kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, i drugih oblasti; podsticanje i unapređenje sistemskih okvira za prepoznavanje volonterizma, kao kategorije od posebnog značaja i promocija volonterske kulture; doprinos razvoju globalnog obrazovanja i aktivnog građanstva. Da bi postojeća struktura bila održiva, neophodno je dodatno zapošljavanje službenika, obezbjeđivanje budžetske linije za sprovođenje omladinske politike i formiranje Savjeta za mlade. Takođe, treba raditi na umrežavanju svih aktera omladinske politike u Plavu i kreiranju jedinstvenog kanala informisanja na kojem će mladi moći da nađu sve informacije koje su od značaja za njih. U planu će biti i izrada banera na zvaničnom sajtu Opštine Plav, koji će sadržati kalendar svih događaja u *Prostoru za mlade*. U buduću, neophodno je razvijati metodologiju

prikupljanja podataka o položaju mladih i njihovim potrebama i aspiracijama, kao i obezbjediti da se sprovede redovna, godišnja istraživanja o mladima, u skladu sa razvijenom metodologijom. Takođe, potrebno je na ovaj način osigurati i sistemsko praćenje indikatora uticaja, učinka i rezultata omladinske politike. U skladu sa potrebama, metodologija se može i unapređivati i revidirati radi usklađivanja sa EU indikatorima i drugim relevantnim istraživačkim trendovima.

Opština Plav prepoznaje značaj mladih kao ključnog resursa za razvoj zajednice i potrebu da se unaprijede uslovi za njihov kvalitetan život, aktivno učešće u društvu, lakšu tranziciju u odraslo doba, samorealizaciju i samostalnost, te doprinos zajednici svojim aktivnostima kroz javne politike. Mladi trebaju biti nosioci društvenih promjena i budući lideri koji će oblikovati razvoj naše zajednice. Stoga je od suštinskog značaja kreirati povoljno okruženje koje će im omogućiti da razviju svoje potencijale, steknu neophodne vještine i znanja, te budu aktivni učesnici u našoj zajednici.

Sekretarijat za Lokalnu samoupravu